

EEN HELDER EN HANDZAAM OVERZICHT

Een helder en handzaam overzicht

Wegwijzer bij de Blauwe Reeks



2018

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Deze uitgave is mede tot stand gekomen met steun van Schrijversvereniging 'De Bezige Bij'

Copyright © 2018 Toonder Compagnie en De Bezige Bij

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustraties Wil Raymakers

Vormgeving binnenwerk Aard Bakker, Amsterdam

Druk Zalsman, Zwolle

ISBN 978 94 031 3510 6

NUR 301

debezigebij.nl

Inhoud

7
Woord van de uitgever

9
Alle verhalen van Olivier B. Bommel en Tom Poes

189
Index, alfabetisch

197
Index, chronologisch

205
Over de Blauwe Reeks

207
Verantwoording

Bijlage: stickervellen om de collectie te nummeren

Woord van de uitgever

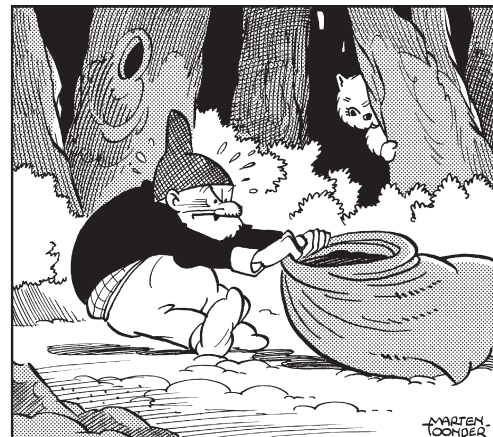
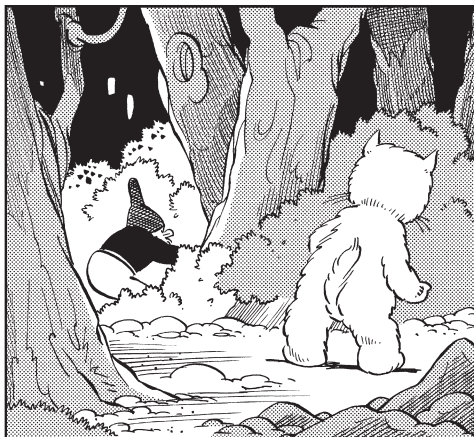
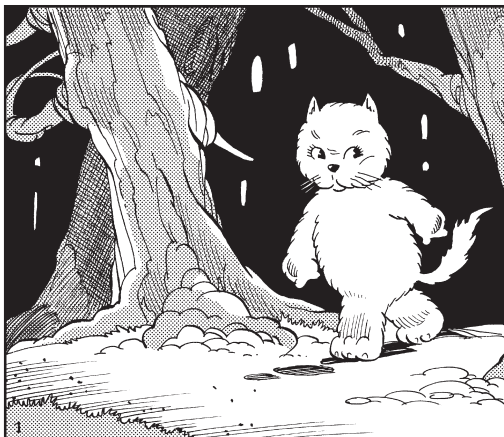
‘Mijn goede vader heeft mij tweeënzeventig meter boeken nagelaten,’ zo zegt heer Bommel in ‘Het monster Trotteldrom’. Toen in 1941 het eerste *Tom Poes*-avontuur in de krant verscheen, had de geestelijk vader van deze woorden zelf niet kunnen bevroeden dat ook zijn werk ooit meterslang in vele boekenkasten zou prijken.

Niet lang na het overlijden van Marten Toonder begon Uitgeverij De Bezige Bij in nauwe samenwerking met de Toonder Compagnie aan een project van duizelingwekkende proporties: de uitgave van alle 177 avonturen van Olivier B. Bommel en Tom Poes in zestig delen. Na tien jaar is de imposante reeks, door verzamelaars al gauw de ‘blauwe reeks’ gedoopt, een feit. Om de weg te vinden in het Rommeldamse labyrint is deze handzame index samengesteld – als catalogus bij de collectie voor de Bommelvezamelaars van het eerste uur, of ter inspiratie om alle delen te gaan verzamelen. Hoe dan ook wacht er nog een vrolijk klusje: de genummerde stickers in het hart van deze uitgave op de blauwe linnen ruggen te bevestigen, opdat de ‘tweeënzeventig meter boeken’ ordelijk in de kast staan.

Alle verhalen van
Olivier B. Bommel en Tom Poes

1. Avonturen van Tom Poes

De avonturen van Tom Poes – 1 –



Tom Poes ontmoet tijdens een wandeling in het Donkere Bomen Bos een onvriendelijke dwerg en besluit om hem te volgen. De dwerg verdwijnt in een grot, waar diezelfde avond reuzen uit tevoorschijn komen. De reuzen roven een kasteel leeg, waarna Tom Poes de kasteelheer bezoekt en zijn hulp aanbiedt.

Tom Poes ontdekt dat de dwerg de reuzen uit laarzen tevoorschijn heeft getoverd. Dit gegeven gebruikte Toonder eerder in de strip die als voorloper van *Tom Poes* gezien kan worden, *Thijs IJ's*. De inspiratie ervoor kwam van Toonders vader, die over Duitsland, kort na Hit-

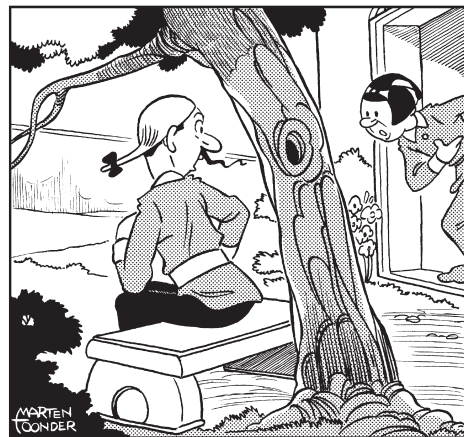
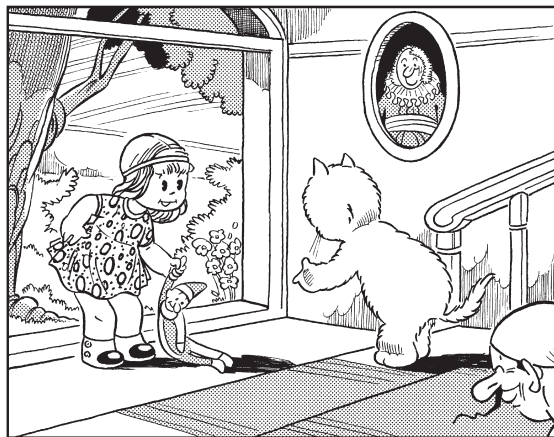
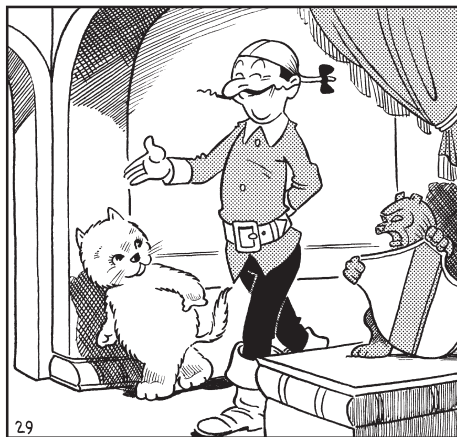
lers machtsovername, opmerkte: als je daar laarzen in de grond plant, groeien er soldaten uit.

Dit verhaal was de start van een komeetachtig succes voor Tom Poes; ondanks de oorlog werden een halfjaar na publicatie van de eerste strook al meer dan twintigduizend boekjes verkocht. Dit verhaal werd ook uitgegeven onder de titels 'Tom Poes en het geheim der blauwe aarde' en 'Tom Poes en de Laarzenreuzen'.

STROOKNUMMERS: 1-28, AANTAL AFLEVERINGEN: 28
EERSTE PUBLICATIE: T 16-3-1941 T/M 18-4-1941

2. Tom Poes en de toverpijp

De avonturen van Tom Poes – 1 –



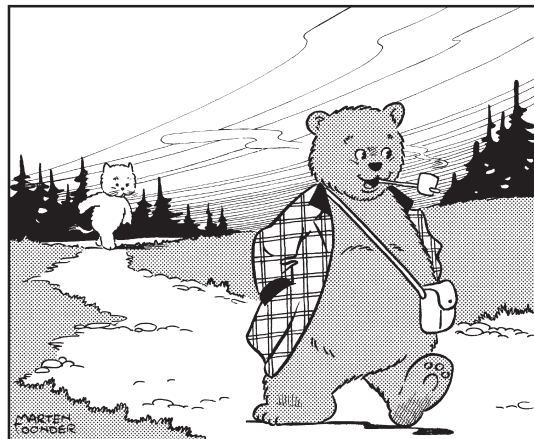
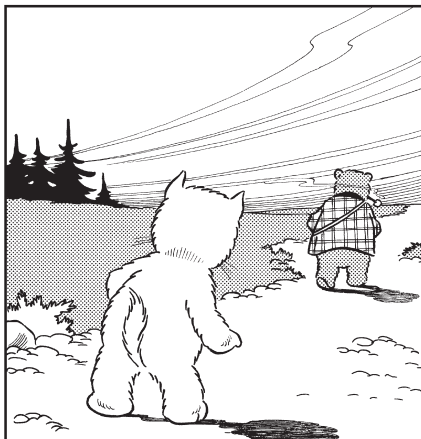
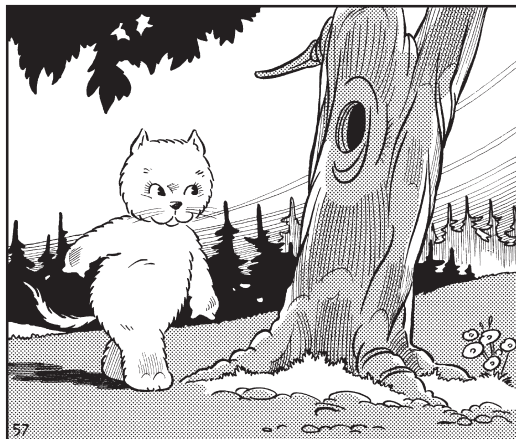
In dit vervolg op het eerste verhaal wordt de boze dwerg Pikkin door de kasteelheer, een markies, opgesloten. Tom Poes brengt de gevangene uit medelijden diens pijn. Dit zal een van de zeldzame blunders van Tom Poes blijken; met behulp van deze toverpijp ontsnapt Pikkin, die terstond Lizelotje, de dochter van de markies, ontvoert. Om Lizelotje te bevrijden zal Tom Poes de strijd met de kwaadaardige en machtige dwerg moeten aangaan.

De eerste twaalf Tom Poes-verhalen zijn allemaal gepubliceerd in 28 afleveringen. Volgens Toonder omdat het allereerste verhaal een experiment was, en daarom niet al te lang. Vervolgens leek 28 afleveringen een prettige lengte, totdat de verhalen complexer werden en meer afleveringen nodig hadden: het dertiende verhaal is ineens vierentachtig stroken lang.

STROOKNUMMERS: 29-56, AANTAL AFLEVERINGEN: 28
EERSTE PUBLICATIE: T 10-6-1941 T/M 11-7-1941

3. Tom Poes in de tovertuin

De avonturen van Tom Poes – 1 –



Tom Poes ontmoet tijdens een wandeling voor het eerst heer Bommel. Toonder had al snel door dat Tom Poes een tegenspeler nodig had: ‘Het werd een beer die een geruite jas droeg zoals de Amerikanen, en die een verrekijker om zijn hals had om aan te geven dat hij een toerist was,’ was hoe hij het zelf omschreef.

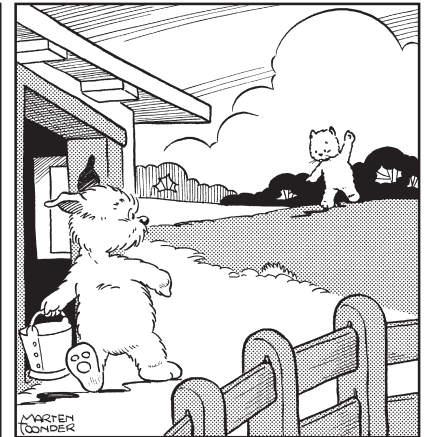
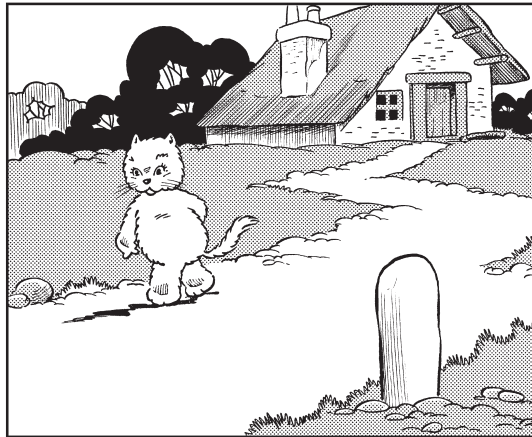
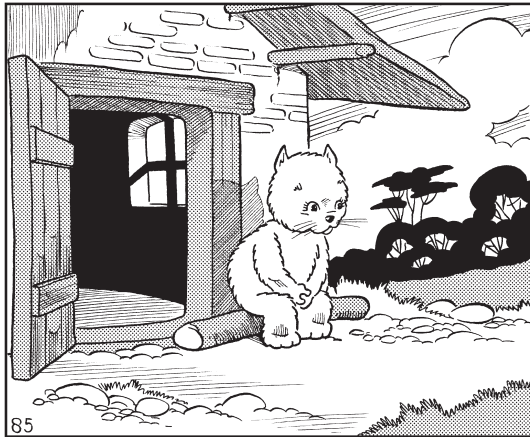
De joviale heer heeft in een tweedehands boekje gelezen dat er ’s nachts bij vollemaan op de nabijgelegen Kale Driesprong een toverwagen zal verschijnen.

Tom Poes heeft wel zin in een avontuur, en springt samen met heer Bommel op de wagen, die hun aflevert bij een oud dametje dat Anne-Miebetje heet. Zij verzoekt hun om haar tovervogel uit handen van een stel reuzen te bevrijden. Als dit volbracht is nodigt Tom Poes heer Bommel uit om te blijven logeren, maar die weigert; hij gaat op zoek naar nieuwe avonturen.

STROOKNUMMERS: 57-84, AANTAL AFLEVERINGEN: 28
EERSTE PUBLICATIE: T 12-7-1941 T/M 13-8-1941

4. Tom Poes en de geheimzinnige roverhoofdman

De avonturen van Tom Poes – 1 –



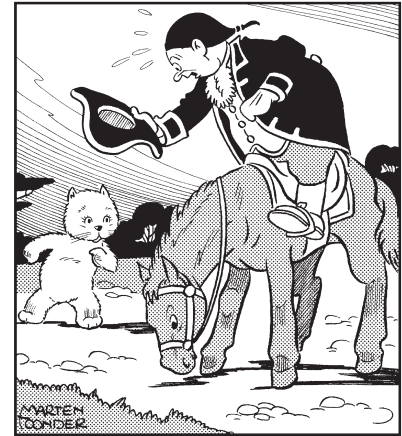
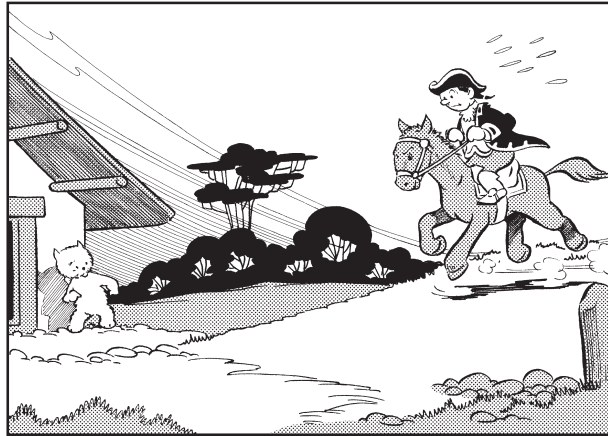
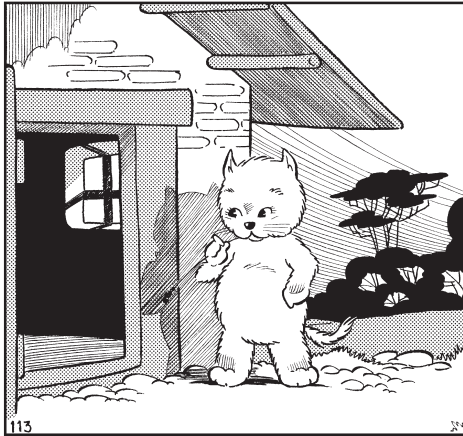
Een roversbende is actief in de buurt waar Tom Poes woont. Als Tom Poes' huisje wordt leeggeroofd start hij een onderzoek.

We zien heer Bommel terug, die zich op dezelfde zaak blijkt te hebben geworpen. Als hij vanwege een misverstand als verdachte wordt opgebracht bij het politiebureau maken we kennis met commissaris Bulle Bas.

Met een vermomde detective, gewapende boeven, een schurk in een dubbelrol en Tom Poes die bijna aan een vroegtijdig einde komt is dit een klassiek avonturenverhaal, dat voor het eerst met een gezamenlijke maaltijd wordt afgesloten.

5. Tom Poes en de Drakenburcht

De avonturen van Tom Poes – 1 –



Tom Poes ontvangt een verzoek om hulp; de markies, die we kennen uit het eerste en tweede verhaal, is spoorloos verdwenen. Net als Tom Poes wil vertrekken arriveert heer Bommel in zijn nieuwe auto, de Oude Schicht, en samen gaan ze op pad.

Op hun tocht passeren ze een kasteel dat te huur staat, en heer Bommel dringt aan op een bezichtiging. Het kasteel bevalt heer Bommel: 'Kijk, hier is de deur, Tom Poes. Massief eikenhout, zie je wel? En die koperen klopper is ook niet slecht. Alleen jammer dat er geen berenhoofd aan zit.'

We ontmoeten voor het eerst Hocus Pas. Nadat deze boze tovenaer en zijn draak zijn overwonnen, begeeft heer Bommel zich naar woningbu-

reau Het Gouden Sleuteltje om zijn belangstelling voor het kasteel kenbaar te maken. En hoewel het te huur werd aangeboden lijkt het erop dat heer Bommel het meteen maar heeft gekocht. Vanaf nu zal heer Bommel het Bommelstein noemen.

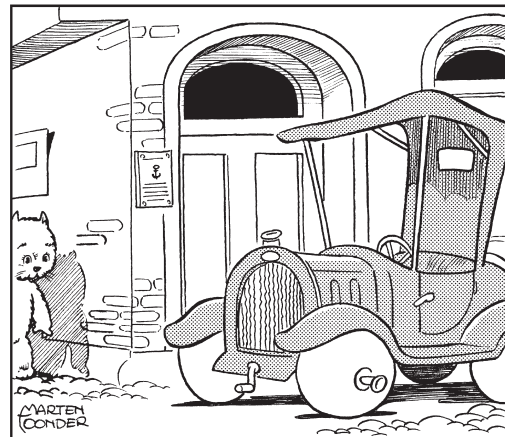
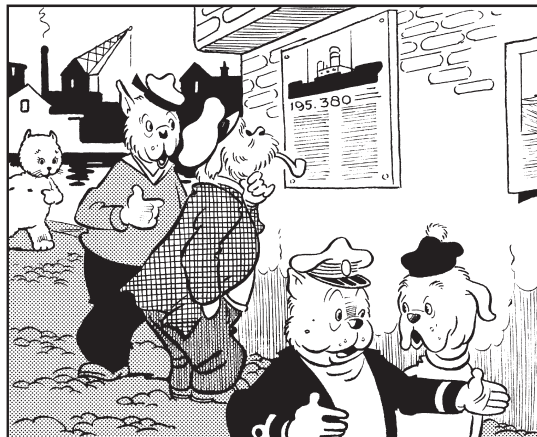
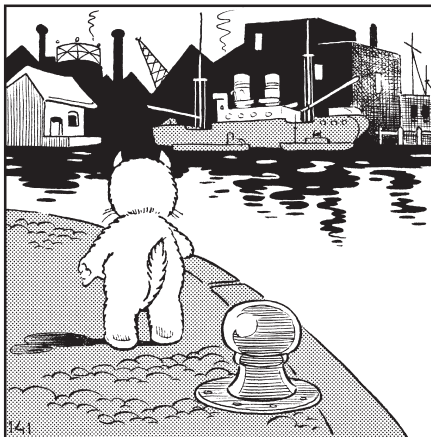
Nadat hij in 'De geheimzinnige gaper' (46) met gekocht antiek het kasteel 'voorvaderlijk' zal inrichten, zal hij het voortaan ook zijn voorvaderlijk slot noemen.

STROOKNUMMERS: 113-140, AANTAL AFLEVERINGEN: 28

EERSTE PUBLICATIE: T 16-9-1941 T/M 17-10-1941

6. Tom Poes en het verdwijneiland

Meer avonturen van Tom Poes – 2 –



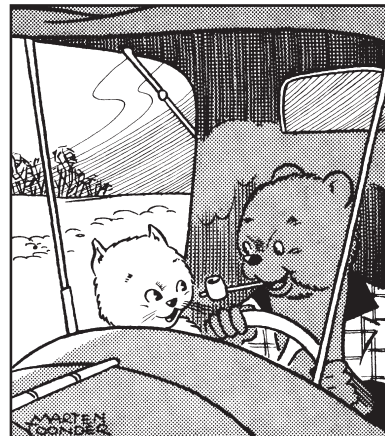
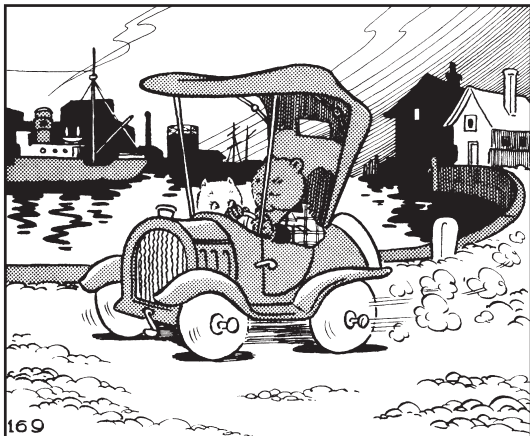
Heer Bommel huurt een schip om op onderzoek te gaan naar de verdwijning van schepen op zee. Tom Poes wil niet mee en blijft thuis, maar dan ontvangt hij bericht dat heer Bommels schip is verdwenen. Met het schip de Albatros, onder bevel van kapitein Wal Rus, vaart Tom Poes uit.

De kapitein heeft hier nog een ronde robbenkop. We zien voor het eerst hoe de boze geleerde Sickbock zijn grote wetenschappelijke kennis inzet met kwade bedoelingen, daarbij geholpen door boeven van het ergste soort. Sickbocks helper Pietje Kolibrie helpt Tom Poes bijna aan een gruwelijk einde.

STROOKNUMMERS: 141-168, AANTAL AFLEVERINGEN: 28
EERSTE PUBLICATIE: T 18-10-1941 T/M 19-11-1941

7. Tom Poes en de reuzenvogel

Meer avonturen van Tom Poes – 2 –



De omgeving van Rommeldam wordt geteisterd door een vliegend monster dat graanogsten steelt.

Het is een reuzenvogel, die op pad wordt gestuurd door Hocus Pas. Deze tovenaer heeft in afwezigheid van heer Bommel zijn intrek genomen in Bommelstein, voorheen de Drakenburcht.

Heer Bommel blijkt zijn stempel al stevig op het interieur van het

kasteel te hebben gedrukt; berenkoppen sieren kandelaars, haarden en trappen.

Toonder putte in deze periode regelmatig uit zijn knipselboeken; de trap in strook 178 is daar bijvoorbeeld uit afkomstig.

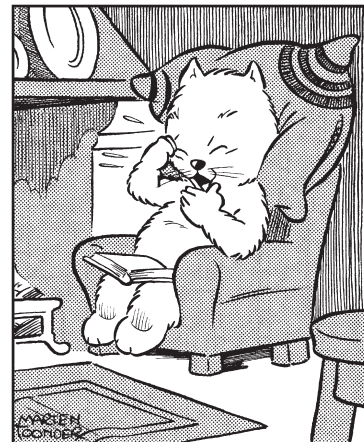
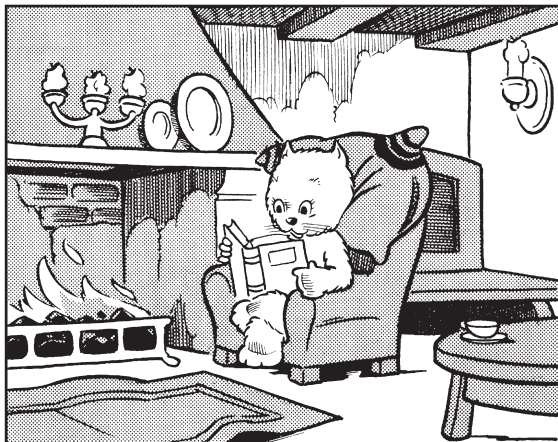
De slotmaaltijd is een eenvoudige picknick.

STROOKNUMMERS: 169-196, AANTAL AFLEVERINGEN: 28

EERSTE PUBLICATIE: T 20-11-1941 T/M 21-12-1941

8. Tom Poes en de rare uitvinding

Meer avonturen van Tom Poes – 2 –



Een vreemde slaperigheid overvalt Tom Poes als hij thuis zit te lezen. Een wandeling op rubberlaarzen geneest hem; als hij Rommeldam bezoekt blijkt dat de inwoners tot slaapwandelande zombies zijn vervallen.

Professor Sickbock heeft ditmaal een sterke zender gebouwd waar-

mee hij hypnotiserende boodschappen kan versturen.

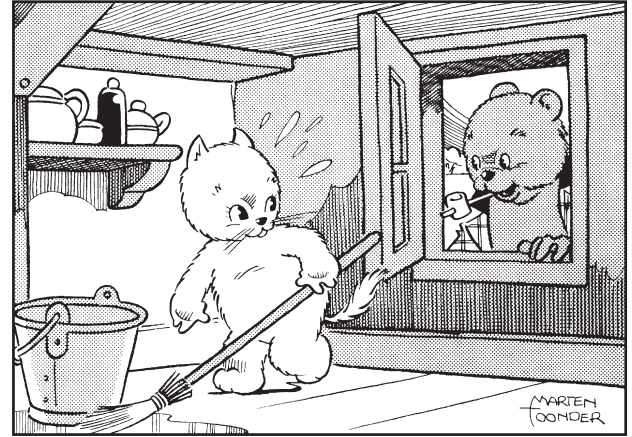
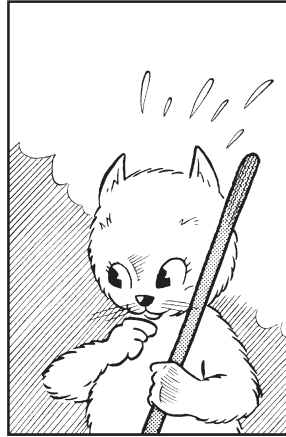
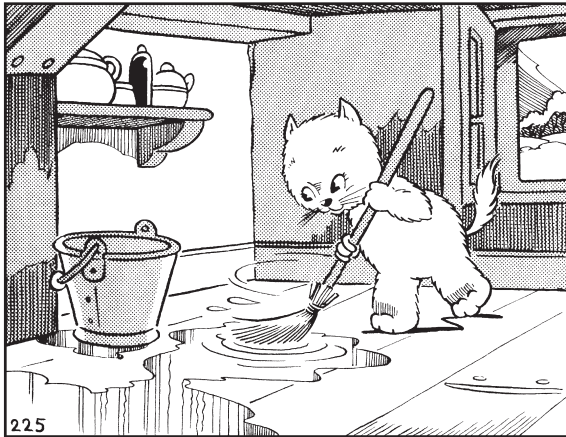
Net als in 'Het verdwijneiland' is Sickbocks voornaamste drijfveer geld. Niet voor het laatst sneuvelen zijn plannen door de vernietiging van zijn uitvinding.

STROOKNUMMERS: 197-224, AANTAL AFLEVERINGEN: 28

EERSTE PUBLICATIE: T 23-12-1941 T/M 27-1-1942

9. Tom Poes op het eiland van Grim, Gram en Grom

Meer avonturen van Tom Poes – 2 –



Heer Bommel stapt samen met Tom Poes impulsief aan boord van de Albatros, in de hoop dat de reis naar warme streken zal voeren. Het schip loopt echter op een klip en de bemanning wordt door reuzen op een eiland als slaven tewerkgesteld.

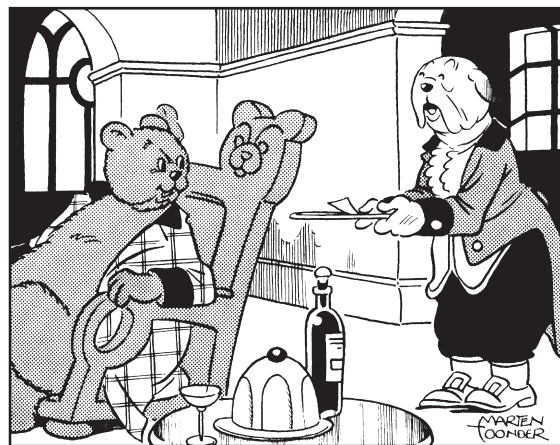
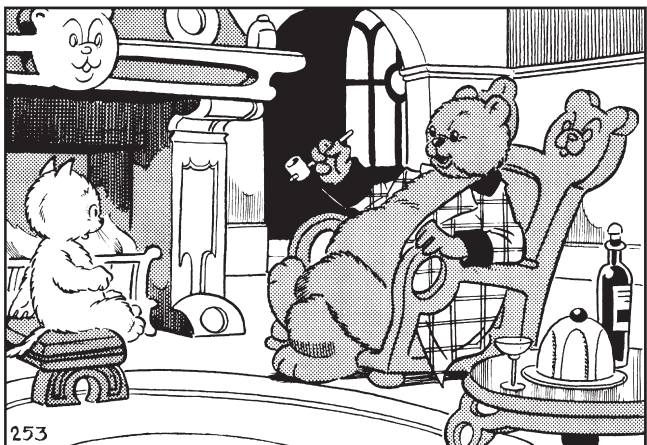
Tom Poes verzint een list en weet twee reuzen te overmeesteren. Diep onder de indruk weten de reuzen niet hoe snel ze die kleine

krachtpatser en zijn maten op hun schip weg moeten sturen.

Wal Rus heeft hier voor het eerst moeite met heer Bommels naam, die hij in een enkel gesprek verhaspelt tot Brommer, Hommel en Stommel. Als je het eerste en het laatste plaatje waarop hij voorkomt met elkaar vergelijkt, zie je dat Toonder hem gaandeweg het verhaal anders is gaan tekenen.

10. Tom Poes en de zieke hertog

Tom Poes verzint een list – 3 –



Heer Bommel stelt zichzelf aan als vervanger van een zieke arts en maakt zijn opwachting bij de hertog van Sinopel om die te genezen. Hij valt door de mand en belandt in een cel. De lijfarts van de hertog blijkt er belang bij te hebben om de hertog ziek te houden. Tom Poes verandert via een superheldachtige verkleedpartij in een gelaarsde kater en ontmaskert de boosdoener.

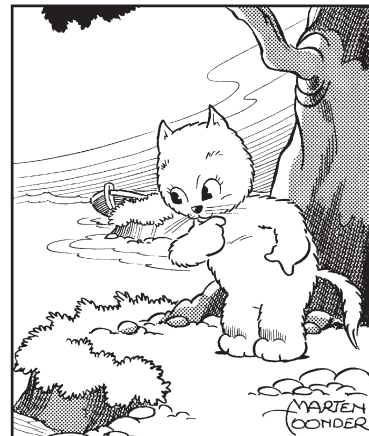
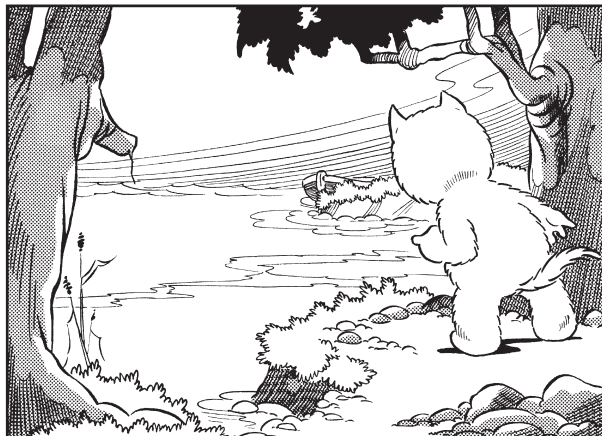
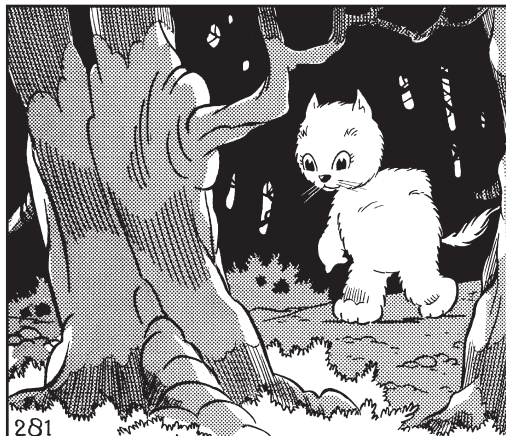
In dit verhaal maakt een nog vrij karakterloze en primitief getekende Joost zijn entree.

De koets op strook 259 is heel precies nagetekend van een plaatje uit Toonders 'dievenboek' vol illustraties en strips uit andere kranten ter inspiratie.

STROOKNUMMERS: 253-280, AANTAL AFLEVERINGEN: 28
EERSTE PUBLICATIE: T 11-3-1942 T/M 15-4-1942

11. Tom Poes en het monster-ei

Tom Poes verzint een list – 3 –



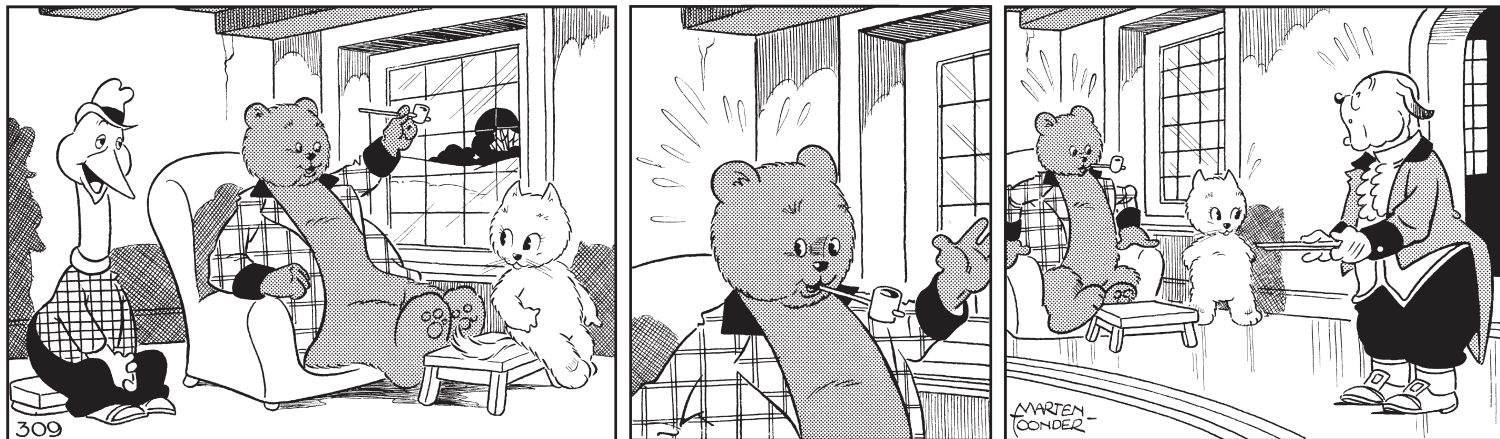
In dit verhaal maken we kennis met Wammes Waggel. Hij werkt als veerman, een professie die hij later nog een aantal malen zal beoefenen. Zijn uiterlijk zal zich nog ontwikkelen, maar zijn inborst zal in latere verhalen even simpel blijven.

Samen met Tom Poes neemt hij van een eiland een ei mee naar zijn huisje. Hieruit kruipt een klein reptiel, dat schrikbarend snel uitgroeit

tot een grote draak, vuurspuwend en wel. Anne-Miebetje, die we nog kennen uit ‘Tom Poes in de tovertuin’ (3) wordt geraadpleegd. Zij voorspelt dat wildemannen afkomstig van het eerdergenoemde eiland hun draak zullen komen opeisen. Wordt vervolgd in het volgende Tom Poes-verhaal.

12. Tom Poes en Kaspar de draak

Tom Poes verzint een list – 3 –



Een inwoner van Schedel-eiland komt namens zijn volk, de wildemannen, de draak uit het vorige verhaal opeisen maar komt van een koude kermis thuis. De gevolgen blijven niet uit; de wildemannen vallen Bommelstein aan en ontvoeren heer Bommel.

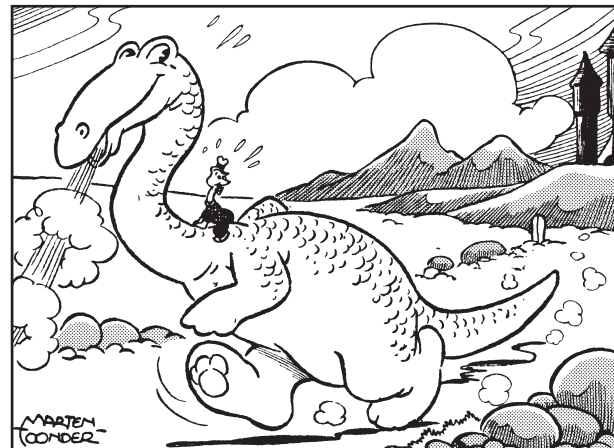
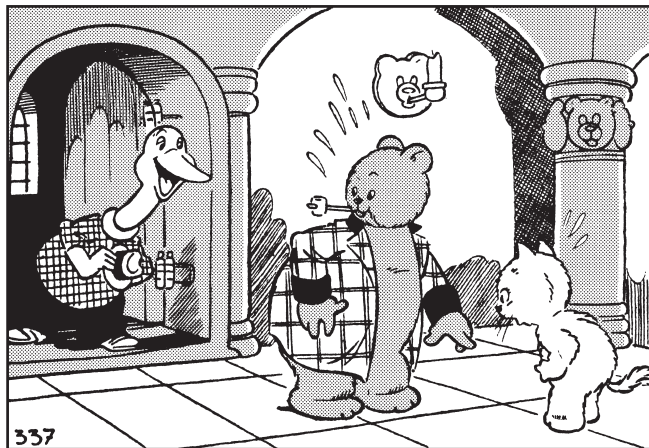
Toonders ironische taalgebruik is nog niet tot ontwikkeling gekomen; het vernielde interieur van Bommelstein in strook 319 zou hij

in latere verhalen minder letterlijk en met meer understatement beschrijven.

We zien Tom Poes als drakenrijder, er is een grot met een slang, maar ook dit keer loopt alles goed af. Joost, die op de vlucht was geslagen tijdens de aanval op Bommelstein, ontbreekt nog tijdens de slotmaaltijd; het is Wammes die de maaltijd verzorgt.

13. Tom Poes en de laatste markies van Carabas

Tom Poes verzint een list – 3 –



De markies van Carabas is een verarmde nazaat van de Carabas die door de gelaarsde kat op de troon werd geholpen. Als hij nou ook een slimme ‘poes’ in dienst neemt, zou dat voor hem ook wel eens gunstige gevolgen kunnen hebben, is zijn redenering, en dus doet hij een beroep op de diensten van Tom Poes.

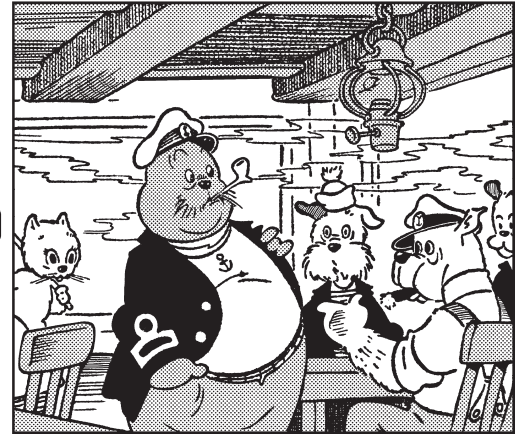
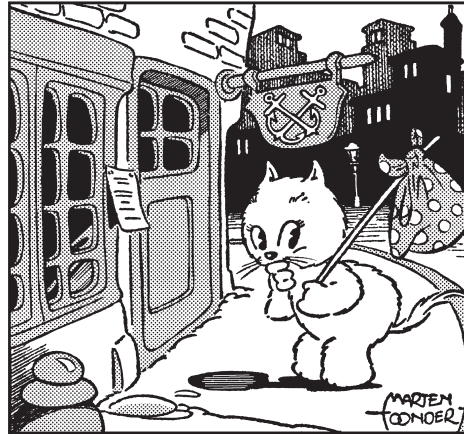
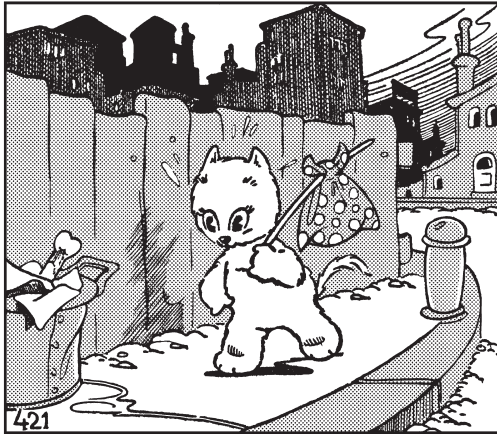
Veel geld, de media en dure kleren worden ingezet om de markies

van Carabas zijn reputatie terug te bezorgen. Met daarbij het gekonkel om de macht door hooggeplaatsten blijkt dit verhaal vooruit op de volwassener thema’s van latere verhalen.

Heer Bommel weigert uiteindelijk de hem aangeboden koningskroon, want ‘lieden van mijn stand kunnen zich zoiets niet veroorloven’.

14. Tom Poes en het land van de blikken mannen

Nog meer listen van Tom Poes – 4 –



Tom Poes is met Wal Rus naar een eiland meegevoerd waar vreemde dingen aan de gang zijn. Daar aangekomen blijkt dat professor Sickbock een stad met robots heeft bevolkt om de wereldheerschappij te veroveren.

Na 'Het verdwijneiland' (6) is dit het eerste echte sciencefictionverhaal. Wanneer Tom Poes een blikken man ontmoet, zegt hij: 'Hij lijkt

meer op een machine met benen en een hoofd. Ze noemen zoiets een robot, geloof ik.' Deze formulering illustreert dat het begrip 'robot' in 1942 nog toelichting behoeftte.

Voor de decors in dit verhaal putte Toonder uit een van zijn 'dievenboeken', waarin hij illustraties en strips uit tijdschriften had geplakt.